

PK

Enonselkä

Lahti ei olisi Lahti ilman Vesijärveä ja sen kaakkoishaaran laajinta vesialuetta Enonselkää. Nimensäkin kaupunki on saanut Enonselän lahdelman mukaan. Selkävesi rantoineen houkuttelee muuttoaikoina lepotauolle monilajisen joukon vesiympäristön lintuja. Myös pesimäaika tarjoaa omat erikoisuutensa. Katsottavaa riittää varhaiskeväästä järven jäätymiseen asti.

Enonselkä on yksi Lahden luonnon hallitsevimpiä elementtejä. Se avautuu kaupungin rannoilta kohti luodetta, missä korkea Enonsaari hämmöittää neljän kilometrin päässä. Asutus ja julkiset rakennukset reunustavat vesialuetta laajalti etenkin eteläisimmässä osassa. Taajama-alueen rannoilla on kävelyteitä, muita kulkuväyliä ja yleistä aluetta, joten veden ääreen pääsee helposti. Enonselän itärannalla sijaitsevat Polttimon ja Kilpiäistenpohjan lahdet ovat Enonselän tapaan maakunnallisesti tärkeitä lintualueita. Kumpikin on esitelty omassa kohdekuvauksessaan.

Saaret ovat Enonselällä harvassa, pienimmätkin niistä ovat metsäisiä. Puuttomia luotoja ei ole, vain yksi lähes vesikiveksi luokiteltava Kilpiäistenpohjan suulla. Vesijärven sataman aallonmurtaja on iso lokkilintujen suosima tekosaari.

Kylmyjoutsen. PK

Isokoskelo. PK

Enonselkä oli vielä muutama vuosikymmen sitten erittäin saastunut, mutta nykyisin tilanne on parantunut, tosin sinilevät rehevöivät selällä ja rannoilla ajoittain edelleen.

Vene- ja laivaliikenne on vilkasta kesäkuukausina, mutta parhaina lintuaikoina keväällä ja syksyllä on rauhallisempaa.

Linnusto

KEVÄT Enonselkä on mieluinen pysähtymispaikka avarilla vesialueilla viihtyville linnuille. Maakunnallisesti tärkeisiin lintualueisiin paikka luokiteltiin useiden lajien suurten kerääntymien ansiosta. Jo ennen jäiden lähtöä järvelle kokoontuu joukoittain lokkeja. Myöhemmin keväällä silkkiuikkujen määrät voivat nousta suuriksi, etenkin jos järvet eivät ole ehtineet vapautua jäistä muuton huippuajana, jolloin uikut keskittyvät sulapaikkoihin.

KESÄ Tärkein Enonselän pesimälinnustokohde on Vesijärven sataman aallonmurtaja, joka tarjoaa asuin-sijan yhdelle Suomen suurimmista naurulokkiyhdyksunnista. Myös kalatiirille tekosaari on mieluinen. Enonselän saarissa pesii suuri osa maakunnan harvoista meriharakkapareista ja kyhmyjoutsenpari asettuu usein kaupungin rannoille. Kesäkuukausina Enonselällä voi nähdä varhain lähteviä kahlaajia, loppilintuja ja vesilintuja. Enonselän tärkeistä läpimuuttajista ensimmäiset mustalintukoiraat voivat näyttäytyä jo keskikesällä. Naaraat ja nuoret tulevat

myöhemmin elo-syyskuusta lähtien. Varhaisista lähtijöistä kalatiiran kokoontuminen järvellä huipentuu heinä-elokuun vaihteessa. Harvalukuisimmista arktisista kahlaajista on useita havaintoja ja niitä on tavattu paikallisina rannoilla, etenkin Sataman aallonmurtajalla, Ankkurissa ja Ruoriniemessä.

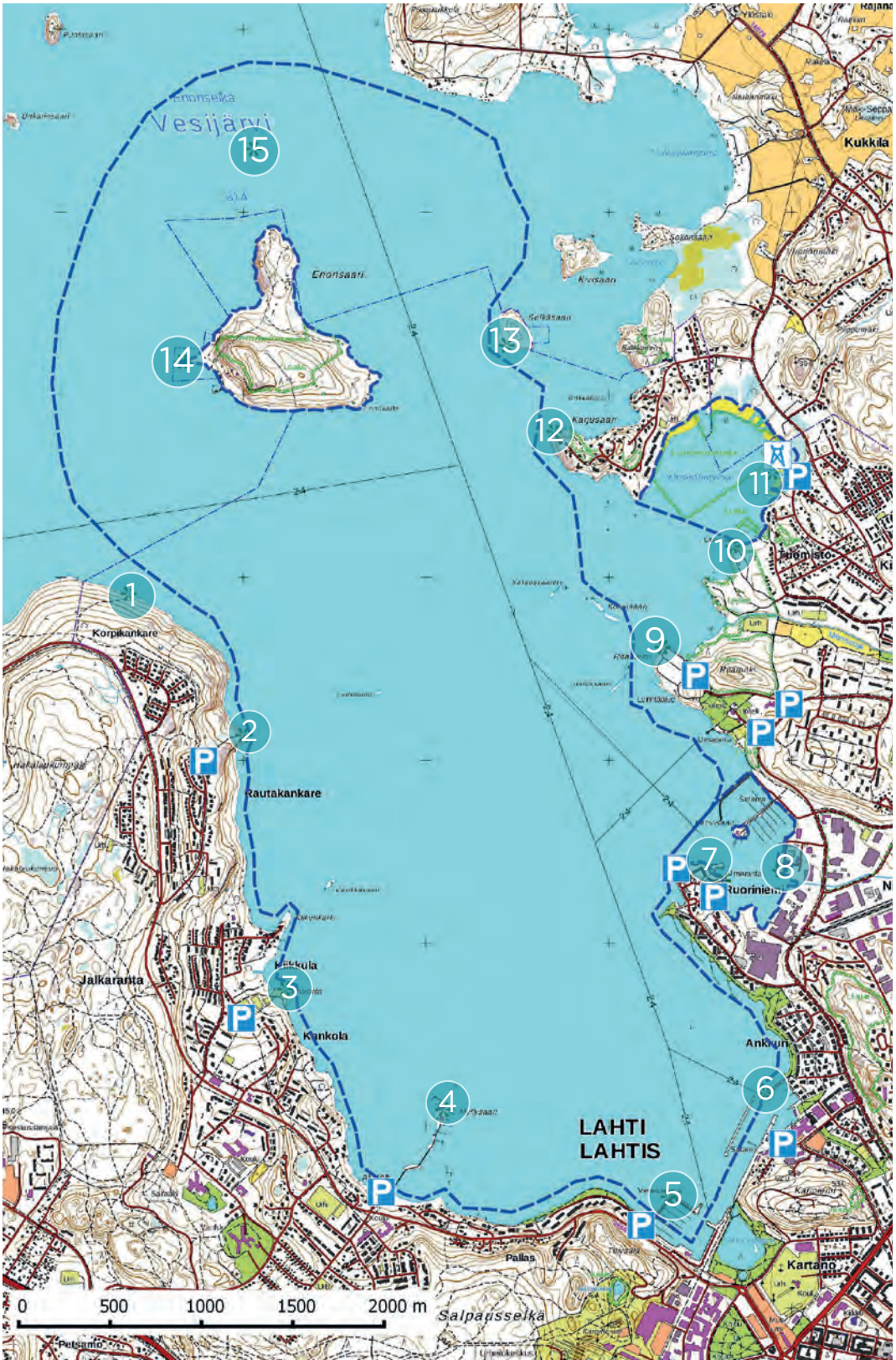
SYKSY Enonselän kautta muuttaa syksyisin osa Päijänteen-Vesijärven reittiä käyttävistä linnuista. Etenkin pilvisellä matalapainesäällä Vesijärven kaakkoi-sen haaran muuttoväylällä on vilkasta. Monipuolisen lajiston runsaimpia ovat allit ja mustalinnut sekä myöhäissyksyn isokoskelot. Arktisten sorsien runsain esiintyminen liittyy muuttohuippuihin, jolloin parvet pysähtyvät järvellä vain lyhyen ajan. Sen sijaan isokoskeloiden pikkukalaa pyytävät jättilautat viihtyvät järvellä usein jäätyamisen kynnykselle asti.

Harvinaisia lajeja on Enonselällä havaittu paljon, kuten sopii odottaa edustavalla paikalla, jonka tuntu-massa asuu ja liikkuu paljon lintuharrastajia.

Saapumisohje ja havainnointipaikat

Kaikille Enonselän rantojen havainnointipaikoille on hyvät bussiyhteydet torin ja matkakakeskuksen kautta (reitit ja aikataulut www.lsl.fi). Kohteet sijaitsevat 1,3–8,5 km:n etäisyydellä keskustasta, joten ne ovat helposti tavoitettavissa myös polkupyörällä. Lisäksi on mainittu kolme saarissa ja vesillä olevaa tarkkailupaikkaa. Tekstissä suluissa oleva numero auttaa löytämään kohteen kartalta.

LÄNTISIN Enonselän tarkkailupisteistä on Korpikankareen vanhan metsätien rannassa (n:o 1), josta näkee Enonsaaren länsi- ja eteläpuolelle. **Reitti:** Kartanonkatu–Jalkarannantie 6,5 km – oikealle kävely metsätietä rantaan 500 m. Jalkarannantien varressa ei ole virallista parkkipaikkaa. Lähin parkkipaikka Rautakankareenkadun loppupäässä, josta pisteelle ulkoilureittiä pitkin 1,5 km.

RAUTAKANKAREEN vanhan hiihtomajan niemekkeen rantakalliott (n:o 2) tarjoavat laajat näkymät selälle, paikka on etenkin myöhäissyksyllä suosittu. **Reitti:** Kartanonkatu–Jalkarannantie 5,0 km – oikealle Rautakankareenkatu 900 m – parkkipaikka – kävely rantaan menevää tietä 250 m.

KIIKKULAN UIMARANNASTA (n:o 3) avautuu maisema Enonselän eteläpuoliskoon, joskin matala katselukulma voi haitata kaukana selällä lepäilevien lintujen tarkkailua. **Reitti:** Kartanonkatu–Jalkarannantie 3,9 km – oikealle Kiikkulankatu 380 m – oikealle nimeämätön pysäköintikatun n:o 9 edustalla – kävely rantaan menevää tietä 300 m.

MYLLYSAAREN kärjestä näkee (n:o 4) Enonselän eteläpuoliskon lintuja. Paikka sopii myös syysmuuton havainnointiin. **Reitti:** Kartanonkatu–Jalkarannantie 2,7 km – oikealle Myllysaarenkatu 100 m – parkkipaikka – saaren kärkeen kävely 600 m.

TEIVAAN SATAMAN laituripenkere (n:o 5) on syksyisin hyvä isommallekin stajarijoukolle. Etenkin sateella ja pilvisellä säällä muuttajat tulevat matalalla selkää pitkin ja lähtevät järveltä kaakkoisosassa. **Reitti:** Kartanonkatu–Jalkarannantie 1,1 km – liikenneympyrästä oikealle Rullakatu 50 m – oikealla parkkipaikka – penkereen mutkaan kävely 200 m.

VESIJÄRVEN SATAMAN (n:o 6) tärkein lintunähtävyys huhtikuusta heinäkuulle on aallonmurtajan naurulokkikolonia. Aallonmurtajalle ja sen (pohjoispuolen) lähirannoille pysähtyy toisinaan kahlaajia sekä läpimuuttavia pulmusia ja vuorihemppoja. **Reitti:** Keskusta – Lahdenkatu 850 m – vasemmalle Vesijärvenkatu 800 m – vasemmalle Satamakatu – sataman ja Sibeliustalon parkkipaikka heti oikealla. Aallonmurtajan pohjoispuolelle kävely Sibeliustalon sivuitse Satamaraittia ja Lasitehtaanraittia 500 m. Aallonmurtajalle voi käydä kiikaroimassa myös eteläpuolelta satamakahviloiden edustalta.

RUORINIEMEN kärjessä (n:o 7) voi havainnoida selällä olevia lintuja, ja se sopii muutontarkkailuun syksyllä. Ruoriniemen itäosasta näkee Polttimon ja Niemen sataman alueelle (ks. Polttimon (n:o 8) kohde-esittely). **Reitti:** Keskusta – Lahdenkatu 1,15 km – vasemmalle Niemenkatu 1,4 km – liikenneympyrästä vasemmalle Ruoriniemenkatu 1,0 km – parkkipaikka. Toinen parkkipaikka niemen itäpuolella Kapteeninkadun päässä.

MUKKULAN niemen kärjestä (n:o 9) voi kiikaroida lähivesillä pysähteleviä muuttajia ja Mukkulan saarten pesimälintuja. **Reitti:** Keskusta – Lahdenkatu 1,6 km – vasemmalle Mukkulankatu 2,2 km – vasemmalle Ritaniemenkatu 900 m, jossa haarautuu Niemenkadusta oikealle – Mukkulan opiskelija-asuntojen parkkipaikka heti vasemmalla – niemen kärkeen kävely 800 m. Toiselle parkkipaikalle Mukkulan kartanon kaakkoispuolella 300 m.

KARJUSAAREN kärjestä (n:o 12) voi tähyillä Enonselän pohjoisosassa, jossa olevat linnut jäävät eteläosassa havaitsematta. Karjusaarella ei ole virallista parkkipaikkaa ja pysäköinti kadun varressa on kielletty. Bussipysäköiltä on 450 m rantaan. **Reitti:** Keskusta – Lahdenkatu 1,65 km – vasemmalle Mukkulankatu 2,4 km – vasemmalle Kilpiäistentie 860 m – jatketaan suoraan Karjusaarenkatu 2,4 km – bussipysäkki – rantaan 450 m.

Karttaan on merkitty myös veneellä liikkuvalla sopivat havainnointipisteet Selkäsaari, Enonsaaren lounaiskulma, Enonsaaren pohjoispuoli (n:ot 13, 14, 15). Paikoista näkee lintuja, joita ei rannoilta havaita tai pysty tunnistamaan.

Huom. Katso myös Polttimon (n:o 8) ja Kilpiäistenpohjan (n:o 10 ja 11) kohdekuvaukset.

Silkkiuikku. PK

TYYPPILAJEJA Allit, mustalintu, isokoskelo, silkkiuikku, kalatiira, naurulokki, kalalokki, selkälokki.

HARVINAISUUKSIA Ruostesorsa, ristisorsa, punapäänarsku, haahka, allihaahka, jääkuikka, rantakurvi, leveäpyrstökihu, tunturikihu, mustatiira, pikkutiira, aroharmaalokki, isolokki.

Autopaikkoja

Rautakankare: N 6764999 E 423776 ja N 61° 0.749' E 25° 35.403'

Kiikkula: N 6763580 E 423969 ja N 60° 59.987' E 25° 35.651'

Myllysaari: N 6762628 E 424769 ja N 60° 59.484' E 25° 36.561'

Teivaan satama: N 6762464 E 426182 ja N 60° 59.412' E 25° 38.131'

Vesijärven satama-Sibeliustalo: N 6762909 E 426945 ja N 60° 59.66' E 25° 38.967'

Ruoriniemen kärki: N 6764399 E 426360 ja N 61° 0.456' E 25° 38.284'

Ruoriniemen venesatama: N 6764262 E 426573 ja N 61° 0.384' E 25° 38.523'

Mukkulan opiskelija-asuntojen parkkipaikka: N 6765300 E 426962 ja N 61° 0.948' E 25° 38.931'

Mukkulan kartanon parkkipaikka: N 6765143 E 426803 ja N 61° 0.861' E 25° 38.758'